

3. Парціальна програма з фізичного виховання для дітей дошкільного віку
Дитячий фітнес. Три роки навчання / О. В. Яценко, О. Ю. Ксендзова.
Запоріжжя, 2019. 32 с.

4. Розумна фізкультура : збірка авторських програм з фізичного виховання
дітей від чотирьох років у закладах освіти різного типу. Запоріжжя : СТАТУС,
2020. 212 с. (Нова фізкультура).

5. Старченко А. Ю. Підвищення фізкультурної освіченості старших
дошкільників засобами дитячого фітнесу. *Молода спортивна наука України*.
2013. Т. 2. С. 217. 222.

6. „Fitness Kids”. Навчальна програма гуртка дитячого фітнесу для дітей
середнього та старшого дошкільного віку. / Л.В. Пащенко. Скадовськ, 2020.
37 с.

Аліна КОВАЛЕНКО,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна
академія імені А. С. Макаренка”*

Полтавської обласної ради

м. Кременчук, Україна

Науковий керівник: Світлана БАРДА,

*доктор філософії (PhD), доцент кафедри початкової освіти,
гуманітарних дисциплін та інформатики*

*Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна
академія імені А.С. Макаренка”*

Полтавської обласної ради

м. Кременчук, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

В сучасному освітньому середовищі важливе місце відводиться
розумінню та вивченню психологічних аспектів формування мотивації

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм” навчальної діяльності у молодших школярів. Дитина, яка займається навчанням з власної ініціативи та прагне досягти знань, виявляє більший інтерес до навчального процесу та досягає високих результатів. Розуміння психологічних аспектів, які лежать в основі формування мотивації у молодших школярів, дозволяє ефективно впливати на їхню навчальну діяльність, сприяючи розвитку внутрішньої мотивації й посиленню бажання вчитися. У цьому контексті, вивчення психологічних аспектів формування мотивації у молодших школярів стає невід’ємною частиною сучасної педагогічної науки та практики.

У Новій українській школі учнями початкових класів вважаються діти віком від 6 до 11 років [3]. Провідним видом діяльності для дітей цієї вікової категорії є не навчання, а новоутворення пов’язані із плануванням, формуванням волі, інтелектуалізацією психічних функцій та теоретичним мисленням, а також появою „соціального дорослого”.

На цьому етапі життя її основним видом діяльності стає навчання, яке передбачає, що дитині доведеться освоювати і запам’ятовувати великий обсяг інформації. Це новий вид діяльності і в той же час величезна праця, що вимагає великих зусиль і витрати величезної кількості енергії.

Слушною вважаємо думку Л. Гречковської про те, що зміст соціально-педагогічної взаємодії з дитиною неможливий без врахування особливостей її мотивації. Об’єктивно кажучи, одні і ті ж дії школярів можуть мати абсолютно різні причини і джерела мотивації цих дій, їх мотивація може бути абсолютно різною [2, с. 3]. Саме у молодшому шкільному віці відбувається формування основи мотиваційної сфери, яка слугує джерелом активності суб’єкта. Переважна більшість першокласників сумлінно і зацікавлено відносяться до навчання. Водночас мотиви їхньої сумлінності породжуються самою ж навчальною діяльністю.

Як зазначає О. Оленич, термін «мотивація» вживається в найширшому розумінні в усіх розділах психології та педагогіки, які вивчають причини та механізми цілеспрямованої поведінки особистості. Під мотивацією, на думку дослідниці, слід розуміти низку спонукальних факторів, що визначають

діяльність особистості. Власне мотивація навчальної діяльності спонукає дитину до навчання задля отримання нового досвіду і є найважливішим засобом підвищення шкільної успішності [4, с. 106].

Формування мотивації навчальної діяльності – це не лише посилення позитивного ставлення до навчання, а й формування структури мотиваційної сфери та закладених у ній стимулів, унаслідок чого виникають нові, більш зрілі, а іноді суперечливі відношення між ними. Такі окремі аспекти мотиваційної сфери (складні та діалектичні зв'язки між ними) повинні стати предметом курування навчальною діяльністю учнів з боку педагога. Дослідження показують, що саме структура освітньої діяльності відповідає цілям навчання і є чинником формування в учнів не лише знань, а й навчально-пізнавальних інтересів, прагнення до навчання та допитливості, які уособлюють жагу до нових знань і прагнення займатися самоосвітою. Тому необхідно організувати роботу так, щоб вона зацікавила всіх дітей і створила умови для формування позитивних рис характеру, бажання та вміння навчатися. Чим більше навчальне завдання дозволяє дитині відчувати себе обізнаною, тим вища її внутрішня мотивація до того чи іншого виду діяльності.

Якщо проаналізувати та порівняти мотиви навчання від 1-го до 4-го класу, виявляється що спершу у школярів починається інтерес до зовнішнього аспекту перебування в школі (сидіння за партою, носіння форми, портфеля тощо). Потім виникає інтерес до перших результатів своєї навчальної праці (до перших написаних букв і цифр) і лише після цього – до освітнього процесу, змісту навчання, а вже пізніше – до способів добування знань.

Зниження інтересу відбувається помітніше в тих класах початкової школи, де переважає установка вчителя на повідомлення готових знань та їх запам'ятовування, де активність школяра носить тільки відтворюючий та наслідувальний характер. Іншими словами, учні початкової школи проявляють інтерес до тих завдань, де є можливість ініціативи та самостійної роботи [4, с. 105].

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

Л. Гречковська наголошує на тому, що для формування повноцінної мотивації навчальної діяльності, важливо забезпечувати такі умови:

- наповнювати зміст навчання особистісно-орієнтованими цікавими матеріалами;
- виявляти повагу до кожної особистості та підтримувати гуманні відносини в учнівському колективі;
- приділяти належну увагу задоволенню потреби в спілкуванні між вчителем і учнями;
- заохочувати допитливість, прагнення до самовдосконалення й саморозвитку та розвивати адекватну самооцінку учнів;
- виховувати в учнів відповідальне ставлення до навчальної діяльності, почуття обов'язку [2].

Практичний досвід показує, що колективна і групова діяльність на занятті створює кращу мотивацію, оскільки задовольняється потреба школяра в спілкуванні. У колективній навчальній роботі підвищується здатність учня до самооцінки, порівнюючи себе з іншими дітьми, підвищується відповідальність перед іншою людиною, здатність приймати рішення, які стосуються не тільки його самого, а й інших людей. Це сприяє формуванню активної життєвої позиції, самооцінки та вміння вирішувати конфлікти. Групова форма навчання також залучає до активної роботи пасивних та менш вмотивованих учнів, оскільки вони не можуть відмовитися від виконання своєї частини роботи, а перекласти свою роботу на іншого не є чесним. Є також змагальний настрій та бажання бути не гіршим за інших.

Також важливою складовою мотивації є «реакція на невдачу». Якщо в дитини щось не виходить, то ні в якому разі критикувати чи ляяти дитину не можна, треба навпаки направити або підштовхнути її до правильного рішення, яке буде виходом з цієї ситуації. Після вдало знайденого рішення дитину треба обов'язково похвалити, щоб вона відчула, що її старання були не даремні. Якщо вчитель просто проігнорує або ще гірше почне звинувачувати дитину, то

подібні дії призведуть до втрати позитивної мотивації та появи небажання вчитися.

Отже, здатність створювати стимули та підтримувати внутрішню мотивацію у дітей є важливим завданням для педагогів, батьків і всіх, хто має вплив на оточення молодших школярів. Дослідження психологічних аспектів навчальної мотивації показує, що створення позитивного психологічного клімату, підтримка індивідуальних особливостей кожного учня та розвиток внутрішньої мотивації сприяють підвищенню інтересу до навчання та покращенню його результатів. Важливо пам'ятати, що кожен учень унікальний, і стратегії формування мотивації повинні бути індивідуалізованими. Саме тому врахування психологічних основ формування мотивації у молодших школярів є ключовим аспектом успішного навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1.Гнатюк О. В. Мотивація молодших школярів до навчання в умовах сучасного інформаційного суспільства. URL: <http://surl.li/rmrcet> (дата звернення: 10.03.2024).

2.Гречковська Л. П. Формування мотивації навчальної діяльності молодших школярів. URL: <http://surl.li/rmrddh> (дата звернення 09.03.2024).

3.Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи / за ред. М. Грищенка. Київ, 2016. 40 с. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/20195> (дата звернення: 08.03.2024).

4.Оленич О. Психологічні принципи та умови формування повноцінної мотивації учіння дітей молодшого шкільного віку. *Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами*: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 2020. Вип. 3. С. 105–108.

5.Халько М. С. Характеристика мотиваційного компоненту навчальної діяльності молодшого школяра. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 12: Психологічні науки, 2018. Випуск 7(52). С. 150–156.